

POSUDEK

oponentky na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Eliška Pinkavová

Téma práce: Mezigenerační interakce dětí v dětském domově a jejich prarodičů

Autorka, Eliška Pinkavová, se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku interakcí mezi dětmi žijícími v dětském domově a jejich prarodiči. Zvolené téma je dosud jen málo probádané, ale zároveň se jeví jako potenciálně relevantní.

Bakalářská práce je standardně členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část sestává ze čtyř hlavních kapitol (Ústavní a ochranná výchova, Historie péče o nezaopatřené děti, Rodina z hlediska její dysfunkčnosti a role prarodiče). Praktickou část tvoří kvantitativní šetření, v jehož rámci autorka pomocí dotazníku oslovila děti vyrůstající ve třech dětských domovech (N=76) s cílem prozkoumat specifika jejich interakcí s prarodiči, a to z pohledu těchto dětí. Autorka stanovila jeden hlavní cíl a několik dílčích cílů a následně formulovala 4 hypotézy. Výsledky vynesla do sloupcových grafů.

Kapitoly mají logickou strukturu i řazení a jejich obsah i rozsah odpovídá významu v kontextu sledované problematiky. Postrádám zde však kapitolu, která by oba aspekty sledované problematiky propojila a poskytla tematický přechod k praktické části (tj. význam prarodičů z hlediska vnoučat, případně též význam či kvalita vztahu dětí v ústavní péči se svými prarodiči).

V teoretické části autorka čerpá z poměrně velkého množství odborné literatury a prokazuje dobrou schopnost práce se zvolenými bibliografickými zdroji. Určitou nevýhodou jinak poměrně dobře formulovaného textu jsou četné překlepy a gramatické nepřesnosti (např. koncovky ve shodných a neshodných přívlastcích apod.).

Z hlediska obsahu jednotlivých kapitol praktické části oceňuji přehledné grafické zpracování výsledků a také autorčino úsilí oslovit imponující počet dětských domovů. Komentáře týkající se graficky zpracovaných výzkumných nálezů však obsahují jen minimum interpretací vztahujících se k tomu, co z výsledků o sledované problematice vyplývá. Vesměs se jedná jen o slovní popis toho, co je zřejmé při pohledu do grafů.

V kapitole zaměřující se na porovnání hypotéz s výsledky výzkumu není jasná formulace hypotézy 3 („*minimální počet dětí, které své prarodiče zná a jsou s nimi v kontaktu, mají s nimi kladné vztahy*“), resp. její údajné potvrzení na základě výsledku, že většina (71,2 %) z těchto dětí má podle vlastního vyjádření s prarodiči kladný vztah (s. 45).

Následná část Diskuse svým obsahem odpovídá požadavkům kladeným na tuto část textu jen v omezené míře. Obsahuje metodologickou reflexi, vztahující se ke způsobu sběru dat a nízké návratnosti vyplněných dotazníků, resp. nemožnosti v rámci výzkumu osobně kontaktovat děti v dětských domovech. Chybí zde však především podrobnější diskuse o nálezech samotných a jejich ukotvení do poznatků, které jsou v této oblasti již známé, o jejich využití v terénu apod. (U neosiřelých dětí v ústavní péči lze např. uvažovat i o určité kvalitě vztahů mezi rodiči a prarodiči.

Nabízí se otázka, zda rodičovské selhání, v jehož důsledku se děti ocitly v ústavní výchově, není v mnoha případech důsledkem generačního zopakování výchovného selhání samotných prarodičů při výchově rodičů oslovených dětí – např. v rámci generačního přenosu traumatu. To implikuje otázku potenciálních výchovných limitů přinejmenším na straně některých prarodičů i vůči vnoučatům.)

V Diskusi chybí porovnání nálezů s odbornou literaturou a jakékoli odkazy na ni. Cenné je, že si je autorka tohoto nedostatku vědoma a poukazuje na nedostatek takto zaměřené literatury. Určitou, byť jen dílčí syntézu by však bylo možné provést i s využitím poznatků uváděných v poslední teoretické kapitole, zaměřené na specifika a typologii prarodičovských interakcí s vnoučaty. V textu práce není zmínka o tom, zda se autorka pokusila provést rešerši zahraničních výzkumných studií, které by alespoň částečně napomohly chybějící české zdroje v dané oblasti nahradit (a v určité limitované míře by s nimi bylo možné výzkumné nálezy porovnat). Naopak oceňuji zmínku o tom, že detailnější a patrně i informativnější poznatky by bylo v dané oblasti možné získat spíše s využitím kvalitativního metodologického designu. Bylo by ovšem vhodné uvést také to, v čem by byl kvalitativní přístup více obohacující, jaký typ informací by oproti dotazníkovému šetření mohl přinést.

Závěr: Teoretickou část předložené bakalářské práce lze hodnotit jako průměrnou. Praktická část obsahuje více nedostatků zejména vzhledem k absentující interpretační části a některým dalším nedostatkům při ověřování hypotéz a v diskusní části.

Vzhledem k uvedenému se přikláním k hodnocení předložené práce klasifikačním stupněm **“dobře”**.

Doc. Mgr. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 2. 6. 2023